Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58/00 и 44/02) и член 30 од Законот за основно образование („Сл. весник на РМ“ бр. 103/08), министерот за образование и наука донесе наставна програма по предметот *музичко образование* за II одделение на деветгодишнотото основно образование за учениците со оштетен вид.

АДАПТИРАНА НАСТАВНА ПРОГРАМА ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО ОШТЕТЕН ВИД

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

II ОДДЕЛЕНИЕ

ДЕВЕТГОДИШНО ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Скопје, мај 2009

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО II ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да развива правилен пејачки став (седење, држење, дишење);
- да развива навика за култивирано пеење (умерено пеење без гримаси, дигање на рамења и викање);
- да се оспособува да пее песни со разновидна ритмичко- мелодиска линија;
- да се оспособува за активно слушање на музиката;
- да препознава музика од различни инструменти;
- да ги памети, повторува, користи движењата во музичко – ритмички активности;
- да го идентификува и употребува ритамот;
- да се запознае со некои детски музички инструменти и да свири со нив;
- да создава интерес за изведување на звучни ефекти, спонтани импровизации на кратки музички мотиви и др.;
- да се воведува во музичкото творештво;
- да се поттикнува за сопствено музичко изразување.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

1. ПЕЕЊЕ (ориентационо 20 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикотученичката: - да стекнува навика правилно да го држи телото при пеење; - да развива осет за ритам и да идентификува определен ритам; - да развива интерес за пеење; --да се оспособува да пее песни различни по содржина и карактер; - да разговара за содржината на песните.	- Звуци - Правилен став при пеење - Ритам - Пеење песни (детски, уметнички, народни, поврзани со државни и верски празници) различни по содржина и карактер (до две строфи со опсег c1 (d1) – a1)	- Звук - Глас - Пејач/ка - Бројалка - Брзозборка - Песна - Мелодија	- Вежби за правилно пеење, држење на телото, вежби за дишење (да пее без напрегање, умерено, без гримаси, дигање на рамената, без викање и др.). - Изведба на бројалки и брзозборки со точен ритам и јасна дикција (пр., бројалки и брзозборки познати на учениците). - Пеење песни различни по содржина и карактер (пр., пее песни за годишни времиња, детски песни народни песни и др.). - Пеење песни различни по содржина и карактер (до две строфи со опсег c1 (d1) – a1).[1] - Пеење песни по желба или пеење песни со текстови и тематика во корелација со содржините кои се изучуваат по останатите наставни предмети и/или во контекст со временскиот период од годината. - Разговоро со учениците за тоа кои им се омилени песни и зошто.

[1] Песните да бидат напишани на Брајово писмо или да бидат напишани со зголемен фонд на буквите (видно писмо) во зависност од видот и степенот на оштетувањето на видот на ученикот/ученичката.

2. МУЗИКА И ДВИЖЕЊЕ (ориентационо 25 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да се поттикнува да ги усогласи своите движења со музичките карактеристики; - да развива осет за ритам; - да се поттикнува да изведува движења според однапред утврдена кореографија; - да запознава и изведува едноставни народни ора; - да се поттикнува за учество во елементарни музички драматизации.	- Музичко-ритмички чекорења (чекорење, марширање, потскокнување) - Музички игри - Танцување - Елементарни музички драматизации (со користење на танц и пантомима)	- Пантомима	- Вежби: следење мелодија на песна со тактирање. - Игри со имитација на чекорење на војници. - Марширање на дадена музика. - Произведување ритам преку плескање со рацете со забавување и забрзување на ритмот. - Изведување на потскокнувања на музичката придружба со staccato. - Комбинирање на чекорења и потскокнувања. - Синхронизирање на научените елементи во кратка изведба смислена од наставникот и/или од ученикот/ученичката. - Учество во музички игри. - Изведба на едноставни танци и ора. - Учество во елементарни музички драматизации.

3. СЛУШАЊЕ МУЗИКА (ориентационо 12 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да слуша и препознава: класична, народна и музика за деца; - да го препознава карактерот на музиката (весела, тажна, брза, бавна и др.);	- Слушање класична и народна музика, како и музика за деца - Слушање музички фолклор (народни	- Инструмент - Изведба - Изведувач	- Игри на препознавање на видот на музиката (народна, класична или детска), пример: еднаш да тропне ако станува збор за класична музика, два пати за детска, три пати за народна. -Разговор за тоа кој тип на музика најмногу им се допаѓа (слушаат повеќе мелодии на различни видови музика, а потоа да одберат една која им оставила најголем

- да разговара за музиката што ја слуша; - да препознава народни песни и ора; - да слуша и препознава звуци на одредени музички инструменти.	песни и ора од својата етничка заедница и од другите заедници)	- Автор на музиката - Народна песна и оро	впечаток и да објаснат зошто). - Игри на препознавање на карактеристиките на музиката преку драматизирање искажуваат тага, радост, брзо, споро. - Слушање и препознавање песни и ора од различни етнички заедници и разговор за истите. - Посета и учество на фолклорни изведби. -Слушање и препознавање на музички инструмети, во мелодија или во дел од мелодија, разговор за тоа кој инструмент преовладува во одредена мелодија. - Посета на музички концерти.

4. СВИРЕЊЕ НА ДЕТСКИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ (4 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да развие осет за ритам; - да се запознае со начинот на свирење на одредени детски музички инструменти; - да повторува кратки ритмички мотиви; - да придружува позната песна со одредени ДМИ.	- Ритам - Свирење на детски ритмички инструменти - Придружба на песни и кратки ритмички мотиви со детски музички инструменти	- Ритам - Имиња на детски музички инструменти (кои се користат во училиштето) - Придружба	- Да се поттикнува ученикот/ученичката да ја употреби својата фантазија и сам/а да смисли и да изработи инструменти од материјали што ги има во училницата или природата и на нив да музицира (развива осет за забрзување или успорување на ритамот). - Наставникот да му прикаже на ученикот повеќе едноставни инструменти и да му опише на кој начин тие продуцираат музички звуци[2]. - Доколку некој од учениците свири на некој музички инструмент, наставникот организира час на кој учениците ќе ги претставаат своите иструменти и ќе отсвират некоја композиција. - Свирење на детски ритмички инструменти направени од природните материјали.

[2] За учениците со оштетен вид е важно тактилно и аудитивно да го осетат инструментот, а наставникот по вербален пат детално да им го опише.

			- Изведба со детски ритмички инструменти (пр., повторува кратки ритмички мотиви). - Едноставна придружба на позната песна со ДМИ.

5. ОСНОВИ НА МУЗИЧКАТА ПИСМЕНОСТ (3 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да ги препознава основните видови на динамика (силно – тивко) (повторување); - да ги препознава основните видови на темпо (бавно - брзо); - да ги препознава звучните појави (звук, шум, тон); - да препознава еднакви, подолги и пократки траења.	- Звучни појави (звук, шум, тон) - Визуелно графичко претставување на ритам.	- Бавно движење - Брзо движење - Силно - Тивко - Шум - Звук - Тон	- Слушање музички примери и изразување основни видови на темпа (бавно- брзо) преку движење на телото, на пр., чукање на часовникот (бавно- брзо) или движење на полжавот (бавно движење) и зајакот (брзо движење). Драматизација со ликови на животни од шумата или џунглата (пример: еден ученик е волк или тигар, а друг желка или змија). - Препознавање на основните видови на темпа (силно - тивко) преку игра на сокриен предмет: пр., се учи кратка песна и се пее со различна јачина: ако ученикот се приближи до предметот, тогаш песната ќе се пее посилно или ако се наоѓа далеку ќе пее потивко (детска игра). - Имитација на временски појави: една група силно чука со прстите и/или со рацете по одредена подлога и имитира силно врнење на дожд, друга група имитира како роси, трета група имитира дување на ветер итн создавајќи една синхронизирана композиција - Препознавање на звучни појави од природата и околината и создадени од човекот. - Препознавање на еднакви, долги и кратки траења преку: предмети, слики и едноставни графички симболи.

6. ОСНОВИ НА ДЕТСКОТО МУЗИЧКО ИЗРАЗУВАЊЕ И ТВОРЕЊЕ (8 часа)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да се поттикнува за музичко изразување со глас, свирење, движење; - да стекнува сигурност и самодоверба во сопственото музичко изразување; - да ужива во музичкото изразување.	- Креативно изразување преку пеење, движење и свирење - Ликовно изразување на впечатоците од слушаната музика		- Самиот ученик на обработена песна или музички пример создава сопствена кореографија со движење на своето тело, измислување на чекори и движења со рацете. - Креативно изразување и творење на слушаните песни и музичките примери. - Учество во игри (на пр., како чука клукајдрвецот). - Учество во активности во кои учениците наместо да одговараат со зборови одговараат со пеење. - Учество во активности преку ликовно изразување на впечатоците од слушаната музика. - Поттикнување на детската фантазија и мотивирање за самостојно создавање на кратки музички секвенци. - Организирање натпревар во одделението за тоа кој ученик смислил најдобра кореографија. - Игри-музичка илустрација: ученикот споредува некоја песна со одредена случка од неговиот живот или со од одредена појава во природата.

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

- Наставните содржини по предметот музичко образование даваат можност да се реализираат интегрирано со содржините од наставните програми по мајчин јазик, математика, англиски јазик, запознавање на околината и физичко и здравствено образование. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности.
- При реализирање на содржините наставникот треба да го поттикнува и фали секое дете при музичкото изразување и не смее да се дозволи да се прави атмосфера на компетитивност меѓу учениците.

Позитивните практични искуства во работата со оваа популација укажуваат на тоа дека дека учениците со оштетен вид пројавуваат посебен интерес кон изучување на содржините од предметот музичко образование и, генерално, кон пеењето и свирењето, па затоа наставникот треба оваа љубов кон музиката уште повеќе да ја поттикнува и развива.

За учениците од второ одделение потребно е постепено да се запознаваат со музичките инструменти, на почетокот со поедноставните, а потоа и со послożените. Тотално слепиот ученик треба преку Брајовото писмо да ги усвојува нотите.

Наставникот во соработка со родителите треба да ги носи учениците на различни музички случувања, да ги поттикнува учениците да учествуваат на претстави во училиштето и надвор од него, на случувања кои имаат натпреварувачки дух.

- **Годишен фонд на часови**

	ТЕМИ	Број на часови
1.	Пеење	20 часа
2.	Музика и движење	25 часа
3.	Слушање музика	12 часа
4.	Свирење на детски музички инструменти	4 часа
5.	Основи на музичката писменост	3 часа
6.	Основи на детското музичко изразување и творење	8 часа
Вкупно:		72 часа

Забелешка: Бројот на часовите е даден ориентационо.

- **Наставни средства:**
  - аудио- визуелни средства (ТВ, ДВД- плеер, видеоплеер, компјутер);
  - детски музички инструменти;
  - дидактички средства и материјали;
  - разни извори на учење од непосредната околина (предмети во природата и околината);
  - визуелни средства (слики, фотографии, апликации и сл.);
  - Интернет, образовни софтвери.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа (формативно оценување).

При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава кон индивидуалниот пристап во постигањата на секој ученик.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализацијата се темели на Нормативот за простор за I, II и III одделение и на наставните средства за II одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата во второ одделение може да ја изведува лице кое завршило:

- Филозофски факултет – Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

7. РЕШЕНИЕ И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по предметот *музичко образование* за второ одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен вид ја донесе

Никола Тодоров,
министер за образование и наука

Скопје, РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 10-2014/5
27-07 2009 год.
СКОПЈЕ